

Σάτιρα και λαϊκό χιούμορ

Η μεταφορική σύμβαση λειτουργεί αβίαστα και βρίσκει πολλαπλές κωμικές εφαρμογές

Της Νόνας Μολέσκη

Πώς να μην είχε γράψει ένα τέτοιο έργο, όπως το "7 Ρίχτερ" ο Μπεχίτς Ακ, αφού είναι αρχιτέκτονας και σκιτσογράφος; Ως σκιτσογράφος, κάνει εύστοχα και γρήγορα πορτρέτα, με σατιρική μεγέθυνση των καλά παρατηρημένων χαρακτηριστικών των συνανθρώπων του. Ως αρχιτέκτονας, εντοπίζει τις ρωγμές στους τοίχους και διαγνώσκει ξεκάθαρα τις θεμελιακές κακοτεχνίες των κατασκευών, των κοινωνικών περιλαμβανομένων. Βρίσκει μια πολύ πετυχημένη μεταφορική σύμβαση.

Η παράσταση του Διομήδη Νικήτα ταίριαξε στο Flea Market

Χρησιμοποιεί το φυσικό φαινόμενο του σεισμού (συχνό στην Τουρκία) και τις ψυχολογικές του συνέπειες, όπως οι φοβίες και οι ανασφάλειες, ως μεταφορά για την πολιτική αστάθεια, για την ανελευθερία σκέψης και πράξης, για τις στατικές αδυναμίες κοινωνικών ινστιτούτων και θεσμών, του γάμου, του στάτους, του πλούτου, κ.λπ. Η μεταφορική σύμβαση λειτουργεί αβίαστα και βρίσκει πολλαπλές κωμικές εφαρμογές. Όπως όταν το ζεύγος των πρωταγωνιστών του έργου ξορκίζει το επερχόμενο σεισμικό χτύπημα με πράξεις ανώδυνης φιλανθρωπίας επιλέγοντας ποια ρούχα θα δώσουν στους σεισμόπληκτους, και ταυτόχρονα πετάει τις αναμνήσεις του προηγούμενου του βίου που έχουν χάσει το νόημά τους. Ή όπως όταν οι ήρωες παρατηρούν ξαφνικά τις ρωγμές στον τοίχο του διαμερίσματός

τους (βλέπε γάμου) και δεν μπορούν να καταλάβουν, αν αυτές υπήρχαν από παλιά ή δημιουργήθηκαν μόλις τώρα. Ή όπως όταν η πόρτα ασφαλείας φρακάρει και οι κάτοικοι μένουν παγιδευμένοι, έτσι ώστε ο εξωτερικός κίνδυνος (της εισβολής των κλεφτών) μετατρέπεται σε εσωτερικό (της παγίδευσης). Ο γείτονας κουβαλά μαζί του τις φοβίες του σε ειδική τσάντα, προβλέποντας όλα τα κακά που μπορεί να τον βρουν. Οι σύζυγοι, στο χείλος της καταστροφής, αλληλοκατηγορούνται για τη ματαίωση των ονείρων, γκρεμίζοντας την ήδη ετοιμόρροπη σχέση τους. Οι θεωρίες της συνωμοσίας δίνουν και παίρνουν, η κοινωνική και η πολιτική μοιρολατρία αντικατοπτρίζονται στις συζητήσεις για τη "σεισμομηχανή" που κάποιοι μυστήριοι ενεργοποιούν κατά βούληση. Το σπασμένο τηλέφωνο των φημών και διαδόσεων μεγεθύνει και μυθοποιεί τα γεγονότα ενδυναμώνοντας την αίσθηση της ματαιότητας της αντίδρασης.

Το έργο είναι γνωστό στον Κύπριο θεατή, καθώς ανέβηκε στον ΘΟΚ το 2005 σε σκηνοθεσία Κώστα Δημητρίου με τους Ανδρέα Τσουρή, Αννίτα Σαντοριναίου, Γιώργο Μουαϊμη, Νέδη Αντωνιάδου. Είχα ξεχάσει την παραγωγή αρκετά και αυτό μου επέτρεψε να ακούσω εκ νέου τα όσα ήθελε να πει ο συγγραφέας, μέσω της παραγωγής του θεάτρου Αντίλογος σε σκηνοθεσία Διομήδη Νικήτα, με συμμετοχή των Πάνου Μακρή, Χριστίνας Χριστόφια, Διομήδη Κουφτερού, Χαράς Λαμπριανίδου. Η παράσταση του Διομήδη Νικήτα ταίριαξε στο Flea Market. Η Θέλμα Κασουλίδου για άλλη μια φορά λύνει το πρόβλημα της

στενότητας του χώρου, ενώ ο σκηνοθέτης το εκμεταλλεύεται δίνοντας στους θεατές να καταλάβουν ότι το έργο τους αφορά σ' ό,τι έχει σχέση με το πόσο εύαλτοι είμαστε στις φοβίες και ανασφάλειες, πόσο ασταθή είναι τα θεμέλια των όσων χτίσαμε, πόσο εύκολα επηρεαζόμαστε από τις θεωρίες συνωμοσίας, μετατοπίζοντας τις ευθύνες μας αλλού.

Η παράσταση αντανakλά όλα τα χαρακτηριστικά του κειμένου, και την ευστοχία της σάτιρας, αλλά και τη διδακτική επιμονή του, το λαϊκό του χιούμορ, αλλά και

τα υπερβολικά υπογραμμισμένα συμπεράσματά του. Στην υποκριτική των ηθοποιών υπάρχει η υπερβολή του σατιρικού σκίτσου, αλλά έτσι γράφει ο Μπεχίτς Ακ για να σιγουρευτεί ότι το μήνυμά του έφτασε παντού. Οι ηθοποιοί δουλεύουν έντονα, "κουνιούνται" εντυπωσιακά. Θα ξεχώριζα τον Πάνο Μακρή, ο οποίος κάνει τον ήρωά του αναποφάσιστο και αγανακτισμένο, μπερμπάντη και καταπιεσμένο, είρωννα προς τις φοβίες των άλλων και φορτωμένο με δικές του ανασφάλειες. Και πολύ Τούρκο, νομίζω.